

BUDA - PESTA

5 Februaru st. v.

17 Februaru st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 11.

ANULU XIV.

1878.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl. ; pe $\frac{1}{4}$ de anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Roman'a 2 galbeni.

CONSIDERATIUNI A SUPRA TIMPULUI SI SPACIULUI.

V.

Sè aplicàmu acum teori'a despre forma-rea corpurilor ceresci în specialu la globulu nostru terestru, cá la unu corpu deja separatu atátu de sórele seu, cátu si de planetele consócie.

Sè luàm asiá dara, cá totu pamêntulu nostru mai ântâiu a avutu form'a unui balonu de materia elastico-fluida séu gazósa, a carei periferia cuprindea si regiunea lunei nóstre. *)

Materi'a acést'a, prin gravitatiunea séu atragerea singuraticelor particele catra centrulu comunu, a începutu spre acést'a totu mai tare a se condensá, formându unu simburu, care în puterea afinítatii chemice a elementelor materiale trecù din stadiulu fluiditátii gazóse în stadiulu fluiditátii mai compacte alu candescenției. Din acestu momentu mass'a terestra câstigá bas'a formeii sale, si adeca mai ântâiu de globu ardietoru (cum e sórele nostru în presentu), încungiuratu înca de materi'a, ce înca nu se contrasse la centru, ci mai remase si mai încolo în stadiulu gazosu de mai nainte.

*) Fiindu lun'a peste 50,000 miluri departe de pamêntu, radiulu globulu gazosu alu pamêntulu a trebuitu sè trecá departe peste regiunea lunei.

Contragerea volumenulu candescenției a conditionatu accelerarea rotatiunii în giurulu ossiei sale, si prin urmare materi'a gazósa din pregiuru, neputându-se tiné de rotatiunea accelerata a centrulu, a trebuitu sè se rumpa de acést'a, si sè remâna de sine mai ântâiu în forma de ânelu atmosfericu, din care apoi mai târdiu prin contragere spre unu centru propriu s'a formatu lun'a asiá, dupa cum le vedemu tóte aceste formate si în giurulu planetelor mai departate, precum e Jupiter, Saturnu, Uranu etc. *)

Lun'a nóstra, de si s'a formatu separatu cu multu mai târdiu decâtu globulu nostru terestru, totusi, fiindu ea de 13 ori mai mica decâtu acél'a, a trecut cu atát'a mai iute peste tóte stadiiele formatiunilor, încátu a întrecutu pe ale pamêntulu, aflându-se acum în stadiulu regressulu, cum se crede, recita si lipsita de caldur'a interna si de atmosfera, cá conditiuni de esistintia pentru fiintiele organice.

Ce se atinge acum în specialu de pamêntulu nostru, prin ulteriór'a recorire a materiei asiá despartite, si prin contragerea ei catra

*) În timpulu mai recentu s'au aflatu si în giurulu lui Marte dóue lune.

centrele sale, atâtu a lunei, câtu si a pamântului, spaciulu între aceste se curati si limpedi totu mai multu, si materiile contrasse spre centrulu pamântului se grupara în giurulu acestuia amesuratu însusirilor sale chemice. Asiá materiile metalice fluide, cá cele mai grele, se afundara mai adâncu. Acestora li urmara materialulu celoralalte minerale, asiédiându-se ceva mai susu; scrumulu acestora, cá celu mai usioru, innotà pe suprafati'a globului candentu. Materialulu umedu, neputându-se înca asiédia pe suprafaci'a candenta a uscatului, a trebuitu sè abereze înca multu timpu prin spaciulu atmosfericu în forma de aburi, nori, aeru, eteru etc. Numai dupa ce temperatur'a suprafaciei pamântului a scadiutu într'atât'a, încâtu materialulu candentu a pututu trece în stadiulu coagulatiunii, a cristalisatiunii si a intaririi perfecte, a pututu prinde suprafaci'a pamântului cógia séu scórtia firma, dupa cum se prinde ghiati'a pe d'a supra apei.

Scadiându acum temperatur'a acestei scórtie pâna sub gradulu evaporatiunii, picaturile destilate din aburii atmosferici cadîndu pe pamântu — fara de a se mai dissolvá îndata iéra în vapori — au pututu a se aduná în lacuri si balti, latindu-se pâna ce au încungiu-ratu de tóte partile pamântulu cu mări de ape.

De aci încolo cógi'a pamântului a processu de a se formá si îngrosiá prin strate nóue accrescute atâtu din partea de desubtu prin coagulare si cristalisare nóua de materia interna în mesur'a actiunii recoritóre si constringatóre, producându asiá numitele petre massive séu cristaline, precum e granitul, syenitul, trachitul, porfirulu, serpentinelu, quartiulu etc., — câtu si din partea esterna prin sedimentele produse din actiunea apelor, din care s'a adunatu petrile asiá numite sedimentare, precum e ardesi'a, silicatele, varulu etc.

Formatiunile interne cristaline se chiama si *plutonice*; iéra déca materi'a interna erumpe prin crepaturi pâna d'a supra pamântului, se dîcu *vulcanice*; formatiunile sedimentare prin puterea apelor se numescu *neptunice*.

În fine, elementele umede câte nu s'au asiediatu în forma de apa pe pamântu, ci au ramasu înca în stadiulu fluiditãtii elastice, compunu stratele atmosferice, precum sînt aburii, aerulu, eterulu etc., pe cari vulgulu le subsu-ma în conceputulu : *cerulu*.

Pâna când pamântulu nostru a trecut peste acésta lupta a elementelor gazóse si fluide, uscate si umede, si pâna când aceste si-au aflatu equilibriulu seu, a trebuitu sè tréca alte multe bilióne de ani. De aceea Moise cu totu dreptulu a pututu oferí acestui periodu imensu, pe care geologii ilu numescu periodulu primitivei consolidãri, séu *epoch'a primordiala* si *azoica*; — o di întréga a facerii, despre care elu scrie : „*Si Dumnedieul dise : sè se faca între fluide separatiune firma, care sè desparta fluidele cele de d'a supra de cele de desubtulu firmamentului, pe care l'a numitu apoi ceriu. Si asiá se facu séra, si se facu deminétia* — dîu'a a dóu'a.

(Va urmá)

IMPROVISARE.

Vântulu ernei sufla rece
Printre arbori fara flori,
Urm'a lui pe unde trece
Lasa bruma si flori;

Inse inim'a în mine
Arde cá într'unu crateru;
Când me aflu lângã tine,
Nu simtu érna, nu simtu geru.

Frundiele îngalbenite
Cadu, se scutura pe josu,
Florile îmbalsamite
Si-au perdutu alu lor mirosu;

Îns'amoru-mi nu se perde,
Cá sè potu a te-adorá;
Pentru tine e totu verde
Si totu june cum erá.

Câmpurile lãncediãnde
Se palescu si se usucu;
Rôndunelele plapãnde
Pléca éra si se ducu;

Numai eu de lângã tine
Nu potu a me departá;
Fia 'n lume flori mai line,
Eu nu lasu tulpin'a ta.

G. Baronzi.

SCHITIE DE CALETORIA.

VIII.

Zlatna.

Cu câtu ne apropiámu mai tare de Zlatna, cu atâtu ne viniau în fatia mai multi ómeni. Toti erau din poporu si aduceau câte ceva.

Erá tocmai tîrgu la Zlatna, si dînsii se renorceau de acolo. Barbati si femei, oferiau o vedere fôrte interesanta, mai alesu din punctu de vedere ethnograficu. Aice erá ocasiune d'a studiá portulu muntenescu, cãci Românu când se duce la tîrgu isi îmbraca hainele cele mai frumóse, cele de serbatóre.

Si déca acést'a se póte díce în genere despre Români, cu atâtu mai vîrtosu se póte sustiné în specialu fatia de femei. Ele se gata a nume la tîrgu, unde spera a vedé si a fi vedute. Isi îmbraca ce au mai scumpu.

Dar femeile ce le vedeam vinindu catra noi erau interesante si pentru cà multe din ele se aflau calare. Muntenele scíu sè calarésca întocmai cá barbatii. La tîrguri si în locuri departate ele se duc calare, si duc în desagi înainte, lor ce au cumperatu si ce le trebue.

Acést'a erá o vedere nu numai interesanta, dar si picanta. Inse, durere, cà în tabloulu acést'a placutu se mestecá din când în când si câte o colóre disarmoniósá : adese ori vedeam si câte unu omu cu gusia. Dar ce gusia! Cãtu o straitia!

Si iéta cà sosiramu la Zlatna. La stîng'a drumului, îndata la începutulu orasielului, se afla mai multe edificii vechi, din ale caror hornuri esiea unu fumu mare.

— Ce este acolo? — întrebai pe conducatorulu nostru.

— Móra de firezatu, — response elu.

— Firesce pe „valea Siardului“?

— Da, da.

— Valea Siardului? — apucà sè rida birjarulu. — Acést'a-i Ampoiulu.

— Dóra nici acolo nu va fi móra de firezatu? — i adausei eu.

— Nu dieu, — response elu, — ci cohurile bãilor de auru.

Unu hohotu generalu fu respunsulu nostru, si acést'a durà asiá multu, încãtu nici nu bagaramu de séma, cà trecuramu prin piatia si sosiramu la un'a din ospetaríi.

Conducatorulu nostru, cá sè ne faca a uitá gresiél'a sa de mai nainte, grabi a ne oferí, cà ne va conduce la acele cohuri pe unde trecuramu.

Primiramu propunerea, si însotítu si de unu amicu care vinise cu post'a, plecaramu la locul indicatu, dupa ce mai ântâiu ordonasem cá prândiulu sè ne astepte gata peste o jumetate de óra.

Sosiramu la cohuri. Visitaramu locurile unde erá iertatu sè intrãmu. Inse la usile cele mai interesante se vedea inscriptiunea „Intra-

rea oprita.“ Conducatorulu nostru numai decâtu grabi la directiune sè cêra permissiunea d'a intrá.

Elu se duse, si noi ocuparamu locu pe o banca de pétra, asteptându rentórcerea lui.

Pâna când elu erá dusu, eu frundiari prin niste notitie de ele mele, si acolo gasii urmatórele : Zlatna este centrulu bãilor de auru din Transilvani'a, unde se afla o multime de remasitie române. Chiar si în cohurile, unde asteptám, inca se mai conservara suveniru române. Tóte aceste dovedescu eclatantu, cà Zlatna inca de pe timpulu Românilor a jucatu unu rol mare. Si în adeveru istori'a ni spune, cà aice a fost „Colonia Perendanesiorum“, totu aice s'a aflatu guvernulu baiasiescu : „Collegium aurarium.“

Spre miédiadi, pe unu piscu de munte se afla niste ruine. Se díce, cà acolo a fost odióra unu orasiu, si inca de jidovi fundatu. Dupa ce Iuliu Sever a nimicitu pe jidovii rescolati sub falsulu Messia Bar-Cochba, si dupa ce Ierusalimulu fu risipitu, Decebal si-ar fi adunatu o multime de sclavi jidani, si i-ar fi colonisatu aice, cá cu dînsii — dusmani de mórte ai Românilor — sè se întarésca în contra acestora. Sclavi de acestia, dupa marturisirea istoricului Iosifu Flaviu, se aflau pe timpurile acele în asiá numeru mare prin Egiptu si Palestina, încãtu la tîrguri se vindeau cu unu pretiu bagatelu.

Dar jidovii totusi nu scapara de domnatiunea romána. Dupa ce cucerira Daci'a, Români adusera si aice o coloniá, infintiaru „Auraria Parva“, unde se batura bani románi.

În strulu secolilor, fapte mari s'a petrecutu aice; precum de demultu, asiá si mai de curêndu. Aice a fostu isvorulu rescólei lui Horia. Éra ruinele cauzate în 1848—9 gelescu inca si astadi . . .

Rentórcându-ne la timpulu presinte, amintimu, cà Zlatna are si acuma unu rol de frunte pentru bãile de auru alu Transilvaniei, càci aice se afla cohurile imperatesci.

Dar pâna când facui acestu studiu, sósí si neobositulu nostru conducatoru, aducêndu cu triumfu biletulu de intrare. Supraveghiatorulu avù bunetatea ne introduce, si a ne aretá tóte. Durere! nu se lucrá. Astfelu apoi furemu siliti a ne multiamí numai cu teori'a — fara practica.

Conducatorulu nostru s'a necasítu mai tare, cà a umblatu însedaru dupa biletu, în caldur'a cea mare.

Noi inse îndestuliti si cu atât'a, dar mai alesu sub impressiunea unei fόμε mari cesim-teiam, ne rentôrseramu la ospetaria.

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

Pâna când se află in vederea acelor servitori, ea nu slabî, si tarî'a-i tinu locu de putere; dar când se gasî singura cu Francina, reactiunea nu întârdî; acést'a fu aspra, si nenorocit'a, pe care par că nici o durere, nici o insulta, nici o rusine nu trebuia s'o crutie, îsi lasă capulu pe umerulu umilitei sale sôtie, si începû a suspină cu tóta amaraciunea unei desperatiuni incurabile.

Dn'a Rahon, de si se radiemă de Francina, avû trebuintia mai bine de o ôra spre a se rentôrce la maiarisce, atâtu i eră de nctetu mersulu si puterea frânta.

Sosindu acolo, lesînă, si jun'a femeia abia fu în stare s'o aduca éراسi in ori.

— N'a reesîtu cum ar fi trebuit? — întrebă de totu încetu Ioanu Robert.

— Taci, nu vorbî de ast'a! — respunse Francina. De-asîu fi bunulu Dumnedieu, asîu face sè cada niste fulgere a supra acelor ômeni! Dar ei nu vor scapă... mai de graba, séu mai târdîu, se va face dreptate.

Dn'a Rahon, revenîndu în ori, se află sub lovitur'a unei descuragiari atâtu de complete, încâtu dên-s'a îsi exprimă vointi'a d'a renuciă la ori ce reclama-tiune d'a se închide într'unu claustru si d'a disparé pentru totu-de-una.

Dar Francina se opuse.

— Nu vei face acést'a, dna contessa! — esclama dên's'a. N'ai dreptulu sè faci acést'a. Este bine a iertă injuriile, dar a lasă pe talhari în posesiunea linniscita a bunului furatu, este a se face ôre-cum-complice crimei lor! Religiunea nu iertă acést'a! Si acést'a înca nu e totu: credi, că-ti e permis a suferi că unu domnu demnu că contele sè numésca soci'a sa pe o ticalôsa, care te-a facutu sè treci dreptu mórta, încercându-se a te face nebuna? Dlu conte nici odata n'a încetatu sè te iubésca. Toti cei ce l'au vediutu în dîu'a falsei inmormântari, vor spune acést'a. Sûm sigura, că dên'sulu te iubesc mai multu decâtu ori când si că n'are placere d'a traî, căci te crede mórta. Esti datóre sè-lu scoti din amagire...

— Simtiu bine, că ai dreptate, — dîse contess'a, putîntelu întarita prin acestu limbagiu simplu si firmu. Da, sè-lu scotu din amagire; dar cum? Ceea ce toc-mai acuma mi-a opritu calea, nu me va lasă nici odata sè ajungu la contele.

— Pe dta, dna contessa, credu, ma sîm convin-sa, că te va împedecă; dar nu credu, că acést'a dna Olimpia, care jóca rolulu de a fi în cas'a ei în caste-lulu Rahon, va închide usi'a înaintea ômenilor legii. Acestia întra pretotu-indene, si când vor voi sè veda pe dlu conte si sè-i vorbésca, — îl vor vedé si i vor vorbî.

— Ômenii legii, — repetă Marî'a, — da, scîu... Dar ce n'asîu fi datu spre a evitá d'a recurge la acestu mijlocu supremu? Ce sgomotu, ce scandalu în giurulu numelui meu!

— In giurulu numelui dtale, nimica! dar în alu marquisei Chavigny, si cu atâtu mai reu de ea.

— Asiá dara tóta lumea va trebui sè afle, că am fost nebuna, si că eu, contess'a Rahon, am petrecutu doi ani la Salpêtrière.

— Rusinea va recadé a supra acelora, cari te-au închisu acolo. Apoi, de ôra-ce binevoiesci a-mi permite sè-ti spunu liberu ce gândescu, ideî'a mea este că nu va fi nici sgomotu, nici scandalu. Cine ar profitá de aceste? Ômenii legii vor face numai atât'a folosu, că vor spune dlui conte, că traiesci, ceea ce dên'sulu nici odata n'ar sci fara ei; déca odata elu va află acést'a, nu va perde nici o minuta spre a alergá la dta, si dn'a Chavigny, simtîndu-se batuta, se va ferî d'a face sgomotu si d'a provocá sè fia data afara.

— Ah! de cumva lucrurile s'aru petrece asiá... — dîse contess'a.

— Ele se vor petrece asiá, crede-me!

— Dar unde vom gasî pe acesti ômeni ai legii? cum sè spunemu sè lucre? Nu scîu de felu.

— Ni eu nu scîu mai multu, dar me voiu informá si fti voiu spune ce este de facutu. Acuma te odihnesce, căci ai mare trebuintia. Mâne vom vedé.

Svatulu acest'a eră întieptu. Dn'a Rahon îl urmă.

In diu'a urmatóre, deschidiéndu-si ochii dupa o nópte lunga de somnu adâncu, Maria Rahon zarî pe Francina stându în picîore la patulu ei si paréndu a-i pândî desteptarea.

— Dna contessa, — dîse ea, — în odai'a vecina dóue persône ceru favorulu d'a fi primite de dta.

— Dóue persône? — repetă Maria cu o neliniscé nehotarita.

— Oh! asiguréza-te, dna contessa, sînt niste ômeni bravi, buni, credinciosi; dn'a contessa va avé placere vediéndu-i.

— Nu-mi poti spune numele lor?

— Voiu face si acést'a, de cumva voiesci, dar asîu fi doritu multu ati lasá suprinderea...

— E bine! fia, nu-mi spune si îmbraca-me!

Abia trecu unu momentu, si Maria Rahon întră în odai'a vecina, si lacrimile o inundară vediéndu pe Anastasia Gaudin, vechi'a ei fêta de odaia, si pe Dominicu, vechiulu servitoru de odaia alu contelui, ca-diéndu amêdoi în genunchi, apucându-i mânile si acoperîndu-le cu sarutari si cu lacrime.

Ioanu Robert, în diori de di, s'a dusu de a în-scîntiatu pe acesti doi servitori devotati si se rentôrse dimpreuna cu dên'sii.

Dominicu, revenîndu în ori din sincer'a si pe-trundiátorea sa emotiune, povesti desperatiunea con-telui, stapânulu seu, când frumós'a Olimpia si mar-quisulu de Saint-Maixent i-au dusu la Paris scirea despre mórtea contessei.

Elu descrise împregiurările caletoriei facute spre a se rentôrce din Paris la Auvergne, visit'a în cas'a parasita, ceremoni'a desgropării în cimiterulu de la Chaise-Dieu, deschiderea cosciugului facuta la cererea contelui, si lesînarea lui când mân'a unui ca-

lugaru a redicatu lintioliulu si facu sè se védia fati'a mórtei.

— Ce a fost sub acelu lintioliu? — se întrebà încetu contess'a.

Anastasia Gaudin facu asemenea niste descoperiri nu mai putînu curiöse.

Ea se aflà odinióra în relatiuni, la Paris, cu un'a din nóuele cameriste ale frumósei Olimpie.

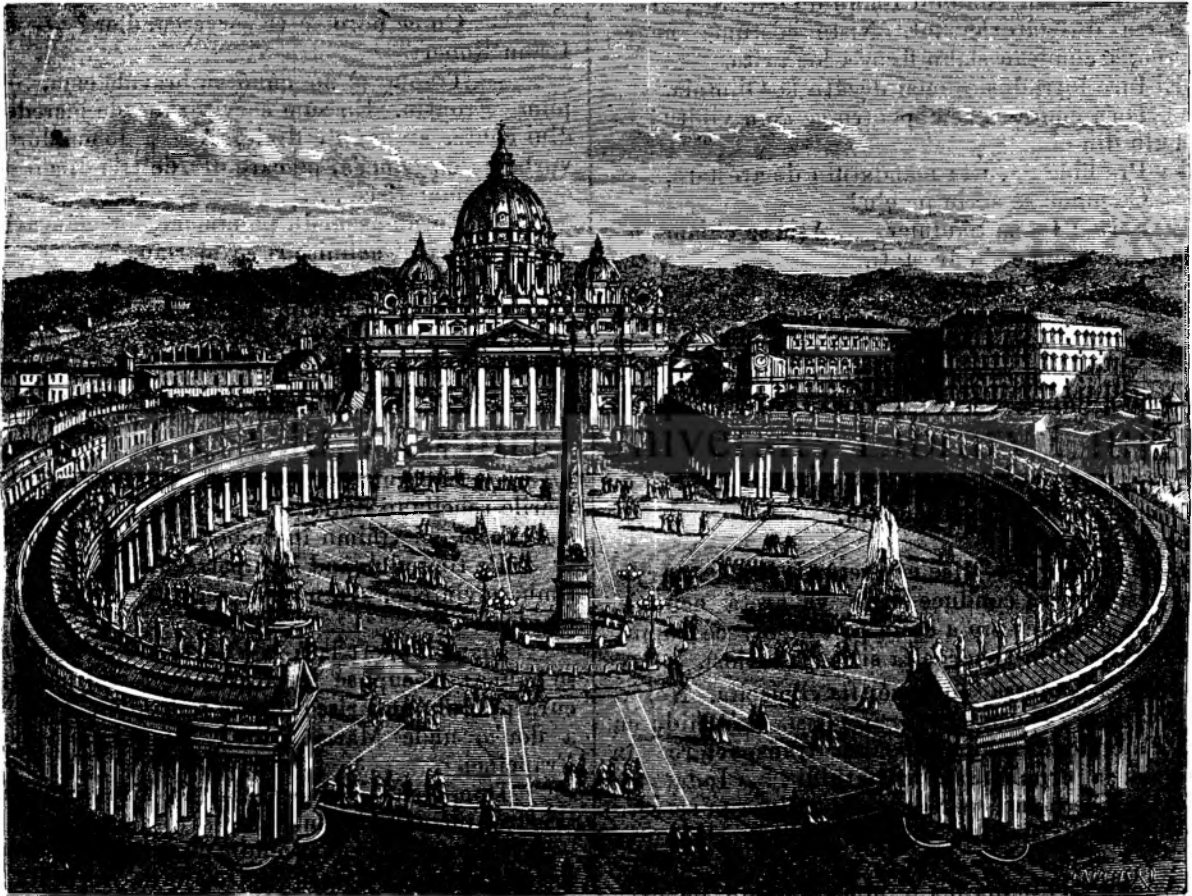
Acea camerista o cercetá câte odata, si i povestí apucaturile ingenióse prin cari stapân'a sa reesiá a supune pe contele unei dominatiuni complete, ce

si cá dñsulu va primí cu bucuría nemarginita scirea quasi-înviării ei.

Francina a contatu pe Dominicu spre a dá unu svatu bunu dnei Rahon, în privinti'a întrevierii ómenilor legii în afacerile sale, si în privinti'a procesului de revindicare a stării sale ce trebuia începutu câtu mai de graba.

Betránulu servitoru sciea fórté bine ce trebuia sè se faca; elu cunoscea în orasielulu vecinu unu advocatu, de care raspundea, cá de sine însusi, si care — dicea elu — este în stare sè faca pasii primi.

Elu parasí maiarisecea spre a merge sè védia pe

Biserica Stlui Petru în Roma.

nici nu o presupunea, în o nepasare atátu de mare traia dñsulu fatia de tóte lucrurile. Afara de aceste, acea camerista mai dicea, cá Rahon — mai credinciosu decátu ori când suvenirii primei socii — nu simtiea pentru a dóu'a decátu o simpathia parintiésca. Servitorii nu puteau întielege, pentru ce s'a facutu ácéta casatoriá?

Aceste erau niste împartesiri bune, cari produsera unu efectu bunu a supra contessei, dându-i asiguranti'a pregiósa, cá Annibal n'a fost complicele nici uneia din infamele încercári îndreptate în contra ei,

acelu advocatu, si promise a-lu aduce în dñu'a urmátóre, la diece óre deminétí'a, spre a se puté întielege cu contess'a.

Dñsulu nu se îndoiá de felu, cá avocatulu acela de siguru va mijloci, cá dlu Rahon sè vina a se prosterne la piciórele socii sale, si cá prin urmare va oprí processulu din începutu.

ÁCéta paritate de pareri între Dominicu si Francina parú contessei de celu mai bunu auguru.

Ea asteptá diu'a de mâne cu o víua nerabdare.

XXV.

Érași închisa.

Érá cam pe la patru óre deminéti'a, când trasura, care readucea la Clermont pe contele și pe frumós'a Olimpia, se oprí în curtea castelului.

Ex-marquis'a Chavigny intrá în despartiaméntulu ei, se aruncá într'unu patu cu totul îmbracata și dîse cameristei sale :

— Me vei desteptá îndata ce doi necunoscuti, venindu de la dlu guvernatoru, vor cere sè me védia.

Necunoscutii sosira la optu óre, în o trasura cu cai buni, pe care o lasara în mica departare, la pórt'a unei cârcime.

Acești onorabili agenti ai politiei secrete, cari steteau sub ordinile contelui Ioanu d'Octeville, aveau infatîsierea diregatoriei lor. Niste costume negre, croite reu, ascundeau slabu figur'a lor urita.

Ei fure întrodusi numai decátu la Olimpia.

— Dn'a contessa scîe pentru ce amu vinitu? — dîse unulu din ei.

— Pré bine . . . Éta mandatulu de arestare.

— Ce nume sè scríu pe elu?

— Scríe : Ioana Saulnier . . . Asiá se chiama femeí'a pe care trebue s'o arestati.

— Fi-mi va iertatu sè însemnu caus'a arestării?

— Da, însémna : Nebunía periculósa.

— Nu ne mai remâne, decátu sè ceremu înca o informatiune dupla.

— Ce?

— Unde vom gasí acea persóna, si din ce semne o vom cunósce?

Olimpia trase unu clopotielu.

Frontin aparú.

— Domnilor, — dîse ea aretându-lu, — servitorulu acest'a ve va conduce si ve va aretá nebun'a. Contezu pe dvóstre spre a evitá pe cale ori ce comunicatiune între acea renorocita si între curiosi.

— Dn'a contessa póte sè fia liniscita. Noi avem o trasura speciala, a carei usi se 'nchidu cu chei'a. Este facuta anume pentru transportarea în locu siguru a criminalistilor statului . . . Indata-ce vom sosi la Clermont, persón'a va fi dusa în secretu într'o închissóre, si nu se va mai audí vorbindu-se de ea.

Frumós'a Olimpia luá o punga destulu de grea si o dadú agentilor.

— Primiti-o, dlór, — le dîse ea, — cá o slaba respata a serviciilor dvóstre.

Celu ce vorbise, luá pung'a si o puse în busnaru, închinându-se, apoi elu parasi castelulu dimpreuna cu sotulu seu, sub conducerea lui Frontin.

Sè ne întórsemu la maiarisce.

Contess'a, precum scimu, precisu la diece óre asteptá pe Dominicu si pe avocatulu.

Cu câte-va minute înainte de diece óre, Ioanu Robert atrasu în pragulu maiarisci prin unu sgomotu de copite, zarí pe drumu o trasura care viniá încetu.

În acea trasura se aflá avocatulu si vechiulu servitoru alu contelui Rahon.

În acelasi timpu trei persóne, îmbracate în negru din capu pâna n picioare, se apropiau de maiarisce.

Ioanu Robert recunoscu un'a din aceste persóne : erá Frontin, servitorulu.

O trasura, la care erau prinsii niste cai buni, asteptá la mica departare, dinapoi a unei tufe de arbori.

— Vai, ce va sè dica ast'a? ce voiescu acesti trei strengari? — se întrebá arendasiulu, scarpenându-si urechi'a cu unu începutu de nelinisce.

Dominicu, din partea sa, își punea totu acea întrebare, si fizionomi'a avocatului se întunecá în modu vizibilu. În calitatea sa de familiaru alu curtilor justitiei, i pareá a descoperi niste ómeni ai politiei sub îmbracamintea magistrala a celor doi soti ai lui Frontin.

Caruti'a lor erá înca la departare de o suta de pasi de maiarisce, când acesti din urma si conducatorulu lor sosira la pórt'a maiariscei.

— Cu ce potu sè ve servescu, dlór? — întrebá Ioanu Robert.

— Trebue sè me cunosci, bravule omu, — respunse Frontin. Eu sîm servitorulu de încredere alu dlui conte, stapánulu dtale. Acești domni dorescu sè vorbésca cu femeí'a, pe care dta de trei dîle o tini ascunsa în maiarisce . . .

— Eu nu ascundu pe nimene, — gângavi arendasiulu a carui nelinisciri se mariau.

— Numai decátu ne vom asigurá despre acest'a, — respunse unulu din agenti. Haidamu, omu bunu, fá-ne locu!

— Dar cu ce dreptu?

— Când va sosi timpulu, íti vom spune.

— Si de cumva asiú voi sè scíu mai nainte de a ve lasá sè întrati?

— În casulu acel'a numai dtale sè-ti atribui urmárele rebeliunii dtale, si acele urmári vor fi înfricósiate, càci noi vinimu în numele regelui.

Pe timpulu când s'au petrecutu cele ce povestim, cuvintele : „În numele regelui“ aveau o putere magica.

Ioanu Robert lasá la o parte ori ce încercare d'a se opune; se supuse în tacere; cele trei persóne trecura pragulu maiariscei, si se îndreptau spre odai'a a dóu'a, unde Maria Rahon asteptá în societatea Francinei.

Dominicu si avocatulu, în fine scoboriti din trasura, întrara în urm'a lor.

Contess'a, recunoscéndu pe servitorulu Frontin, însotítu de cei doi strengari cu fatia suspecta, presimti cá o catastrofa nóua vine s'o lovésca, si începú a tremurá.

— Cine sînteti si ce voiti? — strigá Francina resoluta.

Nimene nu respunse, si Frontin, întindiéndu-si mán'a spre dn'a Rahon, dîse agentilor :

— Éta persón'a pe care o cautati . . .

Unulu din cei doi strengari se apropiá si întrebá într'unu tonu mai cá de politetia :

— Esti dta aceea, dna, care înainte de trei dîle s'a infatîsiatu în castelulu Rahon?

— Da.

— Dta ai vorbitu cu dn'a contessa?

— Eu am vorbitu cu marquis'a d'Aubray de Chavigny.

(Va urmá.)

S A E O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	5 17	E. Triod. vam. si far. s. m. Agatia.
Luni	6 18	c. p. Vucol, s. m. Calista.
Marti	7 19	cc. pp. Parteniu, Luca, Aprion.
Mercuri	8 20	s. m. m. Teodor Strat. pr. Zaharie.
Joi	9 21	ss. mm. Nicifor, Marcel, Pancratiu.
Vineri	10 22	s. st. m. Caralampiu, s. m. Paula.
Samb.	11 23	s. st. m. Vlasiu, imp. Teodora.

Biseric'a Stului Petru in Roma.

— Vedi ilustratiunea de pe pag. 65. —

In Roma se petrecu acuma dile mari. Pap'a Piu IX a muritu. Alegerea urmatorului seu se va face în dîlele viitoare. Cardinalii se aduna din tôte partile. Lumea catolica îsi îndrepta privirile a supra Vaticanului, unde se va întemplá alegerea.

Vom usá si noi de aceste momente spre a conduce pe cetitorii nostrii la Roma, léganulu originiei nóstre. Si pâna când multîmea îsi ficséza atentiunea a supra actului de alegere, noi vom visitá biseric'a renumita a Papilor, unde ochii iubitori de arte îsi găsescu asiá multe obiecte de admiratu.

Biseric'a acést'a se afla în vecinatatea Vaticanului, care e resiedinti'a Papei. Este cea mai mare si cea mai renumita biseric'a crestina in lume, si pórtá numele lui Sân-Petru. Inaintea ei se întinde o curte fórte pompósa, formata de vr'o trei sute de colonne asiediate în patru sire în semicercu; ér mijloculu curtii e înzestratu de unu obeliscu imposantu si de dóue fântâni saritóre. Lucórea admirabila a acestei curti detrage multu atátu din efectulu vaticanului, câtu si din alu interiorului bisericiei; cu tôte aceste, déca întrámu în acestu edificiu maretiu, maretí'a lui ne uimesce.

La biseric'a Stu Petru au lucratu artistii cei mai renumiti ai scólei renaissance, si anume Bramante, San Gallo, Rafael, Peruzzi, Michel-Angelo si Vignola. Dintre toti acestia, locul de frunte îlu cuprinde Michel-Angelo, alu carui penelu s'a eternisatu pe cupol'a gigantica.

Biseric'a se 'ntinde în patru parti în forma de cruce latina; în mijloculu acestora se 'naltia cupol'a, sub acést'a tabernacululu cu columnele sale, sub acést'a e morméntulu lui Stu Petru.

In tôte partile acestui edificiu monumentulu se afla o multîme de creatiuni artistice.

R e s b o i u l u .

Chaosu! Cu acestu cuvêntu se póte caracterisá acuma situatiunea. Russi'a a încheiatu pace cu Turci'a, dar nimene nu cunósce conditiunile; marele duce Nicolae a datu ordinu sè se încete tôte ostilitátile, si totusi trupele russesci inaintéza necontentitu spre Constantinopolu; turcofilii deplângu pe turci, éra de alta parte se anuncia, cá turcii aru fi încheiatu cu russii o aliantia ofensiva si defensiva; în parlamentulu englesu se tînu vorbiri fulminante, dar în realitate

nu se face nimica; Andrásy scrie la note amenintátóre, dar scirile de mobilisare se demintiescu . . . Si asiá mai departe. Confusiunea e generala. Diplomati'a russésca a încurcatu bine itiele.

Cestiunea Bassarabiei s'a desbatutu în senatulu si în camer'a României într'unu modu care le face onóre. Principele D. Ghica, care a facutu interpelatiunea în senatu, a datu si de asta-data proba de înaltulu seu simtiu patrioticu. Intre altele a dîsu: „Déca am facutu o interpelare, acést'a a fostu mai cu osebire spre a dovedi, cá în cestiuni nationale, când este vorb'a de scump'a nóstra patria, Români'a întréga n'are decátu o singura gândire: a-si aperi drepturile si nationalitatea . . . Vremu a probá Europei întregi, cá Români în unele casuri urméza esemplulu strabunilor lor, cari nici odata n'au fost de deosebite opiniuni, când erá vorb'a de scump'a lor tíera.“ Ministrulu Cogalniceanu a dîsu, cá guvernulu a respunsu rusilor, cari cereau Bassarabia, prin cuvintele: „Nu putemu.“ Apoi motiunea, prin care se declara, cá senatulu este otaritu a mantíne întregitatea teritoriului tierii, s'a primitu unanimu.

In camera a facutu interpelatiunea dlu V. A. Urechia, si între altele a dîsu:

Suvenirile Russiei în Bassarabia? Dar ale Russiei sînt de unu secolu si ale nóstre de siepte-spre-diece. (Aplause.) Dar din alu Russiei ori din alu nostru sânge este plamaditu paméntulu acestei tieri pâna în renunchii lui? Russia ori vechii Bassarabi au aperi tiermulu stângu alu Dunarei pâna la mare si la Dnistru în potriv'a Sultanilor, caror nimeni din pregiuru si în Europa nu mai resístá? (Aplause.)

Russia séu Români se batura la Rahova, la Tigina, la Cahul sub Ionu Voda, la Chilia? Voiesce Russia monumente în adeveru neperitóre în Bassarabia? Le póte avé nu numai în Bassarabia, ci si în tôte orasiile României, în ânim'a tuturor; nu are de câtu sè dica ostirilor sale puternice: Cine ar puté disputá voue cu succesu reluarea Bassarabiei? Puteti sè mergeti în Bassarabia; dar nu veti merge, pentru cá o apera, in contra unei dorinti gresíte ânimei russesci, onórea Russiei. (Aplause.)

Dupa respunsulu datu de dlu Ionu Bratianu, si camer'a a primitu motiunea identica cu a senatului.

✓ In Români'a s'a pornitu mare agitatie pentru conservarea Bassarabiei. Judetiele si orasiile din tôte partile tramitu guvernului adrese, oferindu-si totu concursulu pentru scopulu acést'a.

✗ Depesiele mai nóue anuncia, cá situatiunea devine din ce în ce mai posomorita. „Pol. Cor.“ scrie, cá tiarulu nici decátu nu vré sè renuncie la Bassarabi'a, càci cu ast'a e datoru spiritului parintelui seu. — La Viena s'a tinutu unu consiliu de resboiu. — Flot'a englesa ar fi intratu în Dardanele.

Literatura.

✗ Din „Istori'a resboiului din Orientu“, tiparita sub îngrigirea dlui D. Laurianu la Bucuresci, a esítu si brosiur'a a dóu'a, care contíne si portretulu sultanului, alu marelui duce Nicolae, si o ilustratiunea ce represinta întrarea Rusilor în Galati.

Societatea latina „L'Alouette“ publica unu „Almanachu alu Patriotului Latinu“ pentru Spania, Franca, Italia, Portugalia, Romani'a si Elvetia. Acestu micu volumu cuprinde bucãti de poesia si de prosa scrise în diferitele dialecte ale acestor tieri cu traducerea lor în frantuzesce. Acestu Almanachu este editatu la libraria Fischbacher, Rue de Seine 33, la Paris.

✓ **„Metodulu computului în scola poporala“**, manualu pentru invetiatori si preparandi, de V. Gr. Borgovanu, professoru preparandialu în Gherla, a esutu de sub tiparu si se afla de vendiare la autorulu, cu pretiulu de 40 cr.

Societati si institute.

Societatea „Transilvania“ din Bucuresci tinu adunare generala ordinara în diu'a de 22 ianuaru st. v. La ordinea dilei a fost : a) Darea de sema despre lucrarea comitetului în decursulu întregulu anu 1877. b) Alegerea unei comisiuni pentru a verificã indicat'a lucrare. c) Cestiunea modificãrii statutelor în urm'a dorintiei exprimate de mai multi membri. Presedintele Societãtii, e dlu A. Treb. Laurianu.

M u s i c a.

La **Táborszky si Parsch** în Budapesta a apãrutu urmatorele piese musicale : Diece cãntece din pies'a poporala „Sarga csikó“, pretiulu 1 fl. — si „Marche de Plevna“ de W. Kohn, pretiulu 60 cr.

Ce e nou ?

Parastasu pentru Catarina Mocioni. În catedral'a din Caransebesiu s'a tinutu la 3 febr. parastasu pentru ilustr'a repausata Catarina de Mocioni, celebrãndu însusi Pr. Ssa parintele episcopu Ioanu Popasu, carele — dupa îndeplinirea ceremonielor funebrale — rosti si o cuvântare acomodata. La acestu actu tristu participã unu publicu numerosu.

✓ În dieta înca se totu continua desbãtarea generala a supra proiectului de lege în privintia vamei. Mai toti oratorii îl combatu, între acestia si optu însi din fostii ministrii. Agitatiunea e forte mare. Se facu verbuvãri mari de voturi. Toti deputatii s'au adunatu la Budapesta. Numai unii de ai nostrii mai siedu pe a casa.

Starea sanetãtii lui Garibaldi s'a întorsu éراسi spre mai bine, precum ni-o spunu dnuarele italiene.

✓ **Camer'a României**, dupa ce a votatu cu unanimitate motiunea privitoare la Bessarabia, apoi, considerãndu cã în împrejurãri politice cã acele pe cari le face României dorintia Rusiei de a relua Bessarabia, ori ce ure si ori ce lupte dintre Români trebuie sê dispara; considerãndu cã în asemenea grave momente toti Români trebuie sê lupte cã frati; a decisu retragerea acusatunii d'a supra fostilor ministri.

Decoratiuni noue. Unu creditu extraordinaru de lei 90,000 a supra exercitiului 1878. s'a mai deschisu pe sem'a ministerului de resboiu alu României, pentru confectionarea a 150,000 cruci, cu inscriptiunea „Trecerea Dunarei 1877“, ce sânt a se distribui armatelor aliate russo-române.

Unu diplomatu a resumatu astfelu starea actuala a Europei : Spania cânta, Itali'a plãnge, Fran-

ci'a lucrãza, Angli'a se ingrigesce, Austri'a stã pe gãnduri, Turci'a negociãza, Germani'a observa, Români'a spera si Russi'a înaintãza.

Suvenirea mortilor.

Famili'a dlui Popu d'Harsianu, avocatulu în Sibiu, a perdutu la 7 febr. unu alu 4-le fiu, Valeriu, dupa ce acuma-su noue luni sôrtea cruda i rapi si fiic'a cea mai mare, în etate de 14 ani.

S i a r a d a.

— De B. G. —

Primulu meu e trasu, legatu fiindu cu ura,
Totulu meu e caru, mai bine diu trasura.

Deslegarea ghicitorei geografice din nr. 7 :

Modena
Uruguai
Roman
Creta
Juliahap
Athos.

Bine au ghicit'o dómnele si domnisiorele : Emilia Popescu, Ana Crisianu, Iosefina Budu, Amalia Brasiovanu, Aurelia Lipovanu, Eufrosina Popu, Marta Munteanu, Zoe Dimbu, Silvia Lugosianu.

INSERTIUNE.

Prim'a societate patriotica pestana de economii

va tiné

ordinari'a sa adunare generala anuala

în diu'a de 26 febr. 1878 st. n., dupa miédiadi la 4 ore

în localurile institutului.

O B I E C T E :

1. Raportulu directiunii, si
2. Alu comitetului de revisiune despre rezultatu afacerilor din 1877.
3. Decisiuni a supra bilantiului si a vinitului curatu, în întielesulu § 20 alu statutelor.
4. Relatãri directionale.

La acésta adunare generala st. actionari se invita cu acea observatiune, cã în întielesulu § 16 alu statutelor, numai acelu actionaru însi va puté exerciã dreptulu seu de votare, care se va infatisia în persóna, si a carui actiune s'a scrisu pe numele seu pâna 'n diu'a din urma a anului 1877, si care însi va depune actiunea dimpreuna cu cupónele sale în cass'a Societãtii pâna la 12 ore din miédiadi a dilei precedente adunãrii generale.

Budapesta 8 febr. 1878.

Directiunea.

(Setiparirea nu se onoreza.)

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.